

RAPPORT FRA PROSJEKTET
Pilot – etterutdanning av lærere og pedagogiske
tilretteleggere i organisasjoner og utdanningsinstitusjoner

Pilot – etterutdanning av lærere og pedagogiske tilretteleggere i organisasjoner i temaet «Kunnskap for bærekraftig utvikling»

Innholdsfortegnelse

1. Forord
2. Bakgrunn for piloten – nordisk og globalt
 - a. Globalt – FN' tiår for utdanning for bærekraftig utvikling
 - b. Nordisk strategi – kunnskap for bærekraftig utvikling
 - c. Nordisk overbygning
 - d. Bærekraftig utvikling og folk flest
 - e. Utviklingsarbeid – folkeopplysningen bærer
3. Få tiltak rettet mot voksne
4. Arbeidsform og ressursgruppe
-nordisk og «på tvers»
5. Formål med nordisk etterutdanningsmodul «kunnskap for en bærekraftig utvikling»
6. Målgruppe
7. Kompetansemål og læringsutbytte
8. Kreditering – formell kompetanse
9. Arbeidsform og innhold –
10. Markedsføring av etterutdanningen og rekruttering av deltakere
11. Evaluering
12. Organisering og administrasjon
13. Finansieringsplan

Vedlegg:

- 1) **Ressursgruppe**
- 2) **Søknad om deltakelse på NERA konferansen med bekreftelse**
- 3) **Regnskap**
- 4) **Søknad til NMR (vedlagt e-posten)**

1 Forord

NVL skal etablere møteplasser for prosjekter og miljøer, mellom policy og praksis. NVL skal fremme den nordiske dialogen, skape innovasjon og bidra til nordisk nytte ved å fremme samarbeid og engasjement for voksnes læring.

Under overskriften «Folkeopplysningen bærer!» har NVL gjennomført en seminarserie som har satt fokus på sammenhengen mellom folkeopplysning, demokrati og bærekraftig utvikling. NVL har fremmet eksempler på folkeopplysende praksis med faglig bistand fra VOFO og Idébanken som på oppdrag fra NMR utarbeidet rapporten «*Kunnskap for bærekraftig utvikling*» - en kartlegging av voksnes muligheter til å få kunnskap om hvordan en bærekraftig utvikling kan sikres og hvordan de selv kan bidra. NVL fulgte opp rapporten med et nordisk seminar der målet var å foreslå nødvendige tiltak som kan synliggjøre god praksis og styrke kunnskapen blant voksne om bærekraftig utvikling. Forslagene ble bearbeidet og prioritert av en tverrsektoriell, nordisk gruppe. Fellesnevneren for resultatet av dette arbeidet er et definert behov for kunnskap om bærekraftig utvikling i sosial, økonomisk og økologisk sammenheng med voksne som målgruppe. Gruppen understreket også behovet for å inspirere og motivere til handling ved å synliggjøre de gode eksemplene. NVL ønsket å videreføre disse tankene gjennom å finansiere et forprosjekt som hadde som mål å utvikle en modell for etterutdanning. VOFO og Idébanken fikk dette oppdraget.

I denne rapporten (har vi forsøkt å) beskriver vi bakgrunnen for ideen om å utvikle en etterutdanning for voksne, hvorfor det er et behov, prosjektets arbeidsform samt en modell for en etterutdanning i form av en pilot. Vi mener forslaget er i tråd med NVLs mål om å arbeide tverrsektorielt med voksnes læring i et livslangt lærings perspektiv. Det er også i tråd med NVLs visjon om å vise mangfold, fremme samhandling og styrke den nordiske dimensjonen.

Oslo, desember 2013

Ellen Stavlund

Kirsten Paaby

2 Bakgrunn for Piloten – nordisk og globalt

a Globalt - FNs tiår for utdanning for bærekraftig utvikling.

”Learning to change our world” – slik ble FNs tiår for utdanning for bærekraftig utvikling introdusert (Education for Sustainable Development 2005 – 2014, heretter ESD10). En bærekraftig utvikling imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov - og den krever en bedre balanse mellom økologiske, sosiale og økonomiske hensyn. Målet for tiåret er å styrke handlingskompetansen og å fremme en kunnskapsformidling som setter oss i stand til å tenke nytt ved å utløse bærekraftige handlinger. Målgruppa er ikke bare skoler og utdanningsinstitusjoner, men samfunnet som helhet. Verdens regjeringer oppfordres til å fremme en offentlig bevissthet om og bred deltakelse i tiåret, blant annet gjennom samarbeid med sivilsamfunnet.

UNESCO leder dette arbeidet og har ansvar for å overvåke og evaluere arbeidet globalt. I sin seneste rapport «Shaping the Education of Tomorrow»¹ oppsummeres det blant annet følgende angående fremdriften i tiåret:

«ESD is emerging as the unifying theme for many types of education that focus on different aspects of sustainability,(...)ESD is increasingly perceived as a catalyst for innovation in education(....)Boundaries between schools, universities, communities and the private sector are blurring due to a number of trends. ESD is often at the heart of new creative multi-stakeholder configurations involving these ESD-stakeholders.(.....) **With the challenge of sustainable development as conciderable as ever, recognition is growing that technological advances, legislation and policy frameworks are not enough. These need to be accompanied by changes in mind-sets, values and lifestyles, and the strengthening of people’s capacities to bring about change.**” (*Vår utheving.*)

b Nordisk strategi - Kunnskap for en bærekraftig utvikling

Både i tidligere og nåværende nordiske strategi for bærekraftig utvikling vektlegges formell og uformell utdanning som en sentral innsatsfaktor, dersom man skal lykkes med den nødvendige omstillingen til et bærekraftig samfunn forstått som «Et godt liv i et hållbart Norden»².

Folkeopplysningen og voksenopplæringen - som vi har en sterk tradisjon på i Norden - har sammen med de formelle utdanningsinstitusjoner en viktig rolle i denne omstillingsprosessen. Dette er i tråd med generalsekretær Dagfinn Høybråten's avslutningsappell under den nordiske konferansen, ”Medskapandes konst” i Umeå(september 2013), der han påpekte at vi har et stort overskudd på kunnskap og et stort underskudd på handling – globalt! Vi i Norden forbruker rett og slett for mye. Han understreket nødvendigheten av å mobilisere den folkelige støtte og vise sammenhengen mellom det vi gjør lokalt mot det globale perspektivet – det lille og det store – landsbygd versus storby.

¹ «Shaping the Education of Tomorrow. 2012 Report on the UN Decade of Education for Sustainable Development. Abridged. DESD Monitoring and Evaluation. UNESCO 2012, s. 5

² Ett gott liv i ett hållbart Norden. Nordisk strategi för hållbar utveckling, Nordiska Ministerrådet 2013

Voksne er samfunnets pårørende og beslutningstakere, det er helt nødvendig at de blir målgruppe for utdanning og en bevisstgjøring om de utfordringer vi står overfor når det gjelder klimautfordringene og en mer rettferdig fordeling av velstand. Og ikke minst hvilke handlingsalternativer som finnes. I sitt program for 2013 – 2015 «Grøn vekst the Nordic Way» sier de nordiske statsministrene: «For at styrke Nordens internasjonale førerposition og inspirere andre regioner og lade til bæredyktig utvikling, består en viktig oppgave i at lære af, sammentænke og profilere viden og erfaringer fra igangværende innsatser i Norden.» I etterutdanningspiloten er det nettopp lagt vekt på samarbeid mellom organisasjoner og institusjoner, deling av erfaringer og gode eksempler for på det grunnlaget å utvikle handlingsmuligheter for et godt liv i et bærekraftig samfunn. Parallelt med forskning, innovasjon, konferanser og politiske beslutninger er behovet stort for at gi innbyggerne i de nordiske land en innsikt i og kunnskap om hvordan de kan skape endringer både individuelt og i samarbeid med andre i sine lokalsamfunn

c Nordisk overbygning

En etterutdanning for bærekraftig utvikling egner seg spesielt for nordisk samarbeid. Strategien *Hållbar utveckling - En ny kurs för Norden 2009 - 2012*, innledes med en deklarasjon underskrevet av de nordiske statsministrene der de seier at:

«De nordiske länderna har en lång tradisjon av samarbete för at söka gemensamma svar på gemensamma utmaningar. Vi har funnit en styrka i att utbyta erfarenheter och lära av varandra, men också i att ta tydlig utgångspunkt i allt som förenar oss".³

I strategien for utdannings- og forskningsområdet i perioden 2011 - 2013 understrekes det at det nordiske samarbeidet er en av verdens mest omfattende regionale samarbeidsformer, og at det nordiske samarbeidet er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret. Bærekraftig utvikling er vår tids viktigste utfordring, nasjonalt og globalt. Viktige problemstillinger er på dagsorden i klima- og miljødebatten. Norden har som region et ansvar og et unikt grunnlag for å løse bærekraftutfordringene i fellesskap. Parallelt med forskning, innovasjon, konferanser og politiske beslutninger, er behovet stort for at få ut informasjon og kunnskap ut til folk generelt i Norden. Vi har en felles nordisk tradisjon for folkeopplysningsarbeid. På den annen side er det variasjoner og forskjeller som kan gi spennende impulser.

d Bærekraftig utvikling og folk flest

En felles utfordring er at diskusjonen ofte foregår på et nivå som er vanskelig å forholde seg til for vanlige folk. Mange tenker «ja, men hva kan jeg gjøre i den store sammenhengen». I tillegg ligger angsten for å måtte gi fra seg noen goder ofte til grunn for folks vegring for å gå inn i problematikken. Den danske professor Jeppe Læssøe har i sin forskning satt et søkelys

³ Side 4, deklarasjon fra de nordiske ministrene

på arbeidet med bærekraftig utvikling i et hverdagsperspektiv. I sin artikkel «12 veje til fremme af den folkelige deltagelse»⁴ retter han et kritisk søkelys på den nordiske folkeopplysningens arbeid med temaet bærekraftig utvikling, samtidig åpner han opp for en nytenkning av didaktikken for en folkeopplysning om bærekraftig utvikling:

«Bæredygtig utvikling er et tema, som det er svært at få greb om, fordi det handler om usikre risici, om afvejning af idealer om globale hensyn med egne behov og muligheder, om valg mellem løsninger med forskellige sociale, kulturelle og økonomiske konsekvenser, om interessekonflikter og kompromisser. Forestillingen om bæredygtig utvikling som noget eksakt, vi blot skal oplære befolkningen i, er derfor for simpel. Bæredygtig utvikling er snarere i sig selv en fortløbende utviklings- og læreproces, som vi må sørge for bliver demokratisk og udbredt gjennom befolkningens deltagelse.»

Vi mener derfor det er behov for "ambassadører", i denne sammenhengen lærere og pedagogiske tilretteleggere som gjennom spennende metoder og synliggjøring av gode eksempler kan vise, at å følge opp Gro Harlem Brundtlands utfordring ikke gir noe dårligere liv: "En bærekraftig utvikling er en utvikling som oppfyller nåværende generasjoners behov uten å bringe framtidige generasjoners mulighet for oppfylle deres behov i fare."

e Utviklingsarbeid NVL – Folkeopplysningen bærer!

NVL har siden 2006 samarbeidet med Voksenopplæringsforbundet (VOFO) og Idébanken (begge Norge) om å fremme folkeopplysningens viktige rolle i den nødvendige omstillingsprosessen som beskrives i sitatet fra UNESCO-rapporten: Hvordan kan vi gjennom bruk av folkeopplysningens pedagogikk legge til rette for en dannelse som fører til en endring i både våre tankemønstre, vår verdier og livsstil og hvordan kan vi som borgere praktisk delta i og bidra til den nødvendige endringen? Grundtvigs begrep om «en skole for livet» », hvor «livsdygtighet» både på det individuelle og samfunnsmessige nivå var det sentrale elementet, aktualiseres av målene med FN tiåret.

3 Få tiltak rettet mot voksne

Med utgangspunkt i anbefalinger i rapporten «*Kunnskap for bærekraftig utvikling*» - en kartlegging av voksnes muligheter til å få kunnskap om hvordan en bærekraftig utvikling kan sikres og hvordan de selv kan bidra, ble det arrangert et seminar 7. oktober 2011 med spesielt inviterte deltakere fra nordiske universitet/høgskoler, folkehøgskoler, studieforbund, studiesentre og frivillige organisasjoner. Hensikten med seminaret var å utarbeide konkrete forslag med utgangspunkt i rapportens viktigste funn og anbefalinger. Vi vil her trekke frem følgende:

⁴ S. 5. Artikkelen ble bestilt av Idébanken og publisert i heftet "Synlige mål – synlige skritt", Idébankens bidrag til nordisk konferanse om bærekraftig samfunnsutvikling (Oslo 2006) Artikkelen kan i sin helhet lastes ned fra <http://www.idebanken.no/Tilbud/Synlige%20maal,%20synlige%20skritt.pdf>

«En gjennomgang av policydokumenter viser at de nordiske landene har utviklet strategi og fagplaner for bærekraftig utvikling i forskning og utdanning og at flere universitet og høyskoler har strategier for implementering av kunnskap om bærekraftig utvikling i sin utdanning. Voksne er nevnt i noen dokumenter, særlig i sammenheng med livslang læring. Men det har ikke resultert i en offentlig tiltaksplan for hvordan voksne og sivilsamfunnet kan involveres i planer og utvikling og hvilke ressurser man er villig til å bruke for å motivere voksne og legge til rette for kunnskap og engasjement i lokalsamfunn og nærmiljø(...) Til tross for gode policydokumenter, mangler den praktiske oppfølgingen – spesielt med hensyn til sivilsamfunnet og den voksne befolkningen. (...)Arbeidet med rapporten viser at utdanning må få et utvidet innhold og omfatte mange læringsarenaer og læringsformer(....) Utfordringene er ressurser til og anerkjennelse av utradisjonelle tiltak og samarbeid mellom forskning, utdanningsinstitusjoner, frivillige organisasjoner, næringsliv og lokalmiljøer.»⁵

Hovedtrekkene i de forslag som kom frem på seminaret var følgende:

- Etterutdanning om bærekraftig utvikling for undervisere innen voksenopplæringen
- Styrke det tverrsektorielle samarbeid mellom ulike utdanningsinstitusjoner, formelle, ikke-formelle på nasjonalt og nordisk nivå
- Folkelig formidling av forskningsresultater, herunder legmannskonferanse som metode og praktisk eksempel
- Formidling og synliggjøring av lokal kompetanse, erfaringer fra lokalsamfunn i Norden som læringsarena og inspirasjonskilde til handling.

En nordisk ressursgruppe møttes 15. juni (2012) i Oslo for å gjennomarbeide og konkretisere disse forslagene. Deretter ble materialet fra arbeidsmøtet bearbeidet av VOFO med faglig bistand fra Idébanken.

På bakgrunn av dette arbeidet fremmet VOFO og Idébanken et forslag (Kunnskap for bærekraftig utvikling – etterutdanning for voksne) til ministerrådets styringsgruppe for Voksnes læring og NVL om et nordisk forprosjekt som undersøker hvordan en etterutdanning om bærekraftig utvikling for undervisere innen voksenopplæringen kan tilrettelegges og gjennomføres – i første omgang som en pilot. I overensstemmelse med NVLs strategi, Nordisk strategi, målene i FN tiåret, funn og anbefalinger i rapporten «Kunnskap for en bærekraftig utvikling», samt arbeidet i ressursgruppen.

⁵ Kunnskap for en Bærekraftig Utvikling – en oversikt over tilbud til voksne i Norden. VOFO og Nordisk Ministerråd juni 2011, s. 31

4 Arbeidsform og ressursgruppe -nordisk og på tvers

En nordisk tverrsektoriell ressursgruppe ble invitert til å delta i arbeidet med å utvikle en pilot. Flere av deltakerne har deltatt i de tidligere prosjektene og flere seminarer. Ressursgruppen utgjør en kjerne av strategiske samarbeidspartnere, som over tid har arbeidet pedagogisk innen feltet utdanning for bærekraftig utvikling. Det er lagt vekt på at gruppen er sammensatt slik at det er både bred nordisk representasjon, og representanter fra ulike typer utdanningsinstitusjoner – både formelle og uformelle. (se vedlegg). I tillegg til ressursgruppen vil også sammenslutningen av studieforbund og folkehøgskoler i hvert enkelt land være viktige referansepunkter, samt nettverk av grasrots initiativer som driver med utdanning for bærekraftig utvikling i ulike former, for eksempel de nordiske «Omstillingsnettverkene», nettverk av Økolandsbyer for blott å nevne noen

Etter et grundig forarbeid av Kirsten Paaby og Ellen Stavlund, ble en pilotskisse diskutert elektronisk av gruppen før den møttes i Oslo i september 2013 for å gjennomgå de forskjellige aspekter ved å utvikle en slik pilot. Dette bygget på forslagene i det forrige prosjektet. Under møtet i september vurderte vi også mulige samarbeidspartnere og interessenter i de enkelte land og på nordisk nivå. Innspillene under møtet og videre utvikling av piloten er i etterkant bearbeidet av ressursgruppen via nettet.

5 Formål med en nordisk etterutdanning «kunnskap for en bærekraftig utvikling.

Formålet med etterutdanningen er:

- Å bidra til de nødvendige omstillinger til et bærekraftig samfunn
- Å øke kunnskaper og ferdigheter hos voksne om hvordan vi kan ta vare på naturen og hverandre lokalt og globalt.
- Å synliggjøre handlingsmuligheter for en bærekraftig livsstil – individuelt og i lokalsamfunnet

6 Målgruppe

Målgruppen er lærere innen voksenopplæringen i Norden og pedagogiske tilretteleggere av studietilbud. Vi legger opp til at det rekrutteres en eller flere representanter fra henholdsvis folkehøgskolene, studieforbundene og frivillige organisasjoner fra hvert av de nordiske land, slik at alle tre typer institusjoner er representert og slik at det er en bred nordisk deltakelse. Vi vil også legge vekt på en balanse mellom kjønn og etnisitet. Deltakerne skal søke om å få delta. De skal begrunne sitt ønske om deltakelse med bakgrunn i egen arbeidserfaring og sette konkrete mål for videreutvikling av egen kompetanse innen

feltet utdanning for bærekraftig utvikling. Det innebærer at hver deltaker skal sende inn beskrivelsen av et utviklingstiltak de vil arbeide med mens de går på etterutdanningsmodulen. Dette for å oppnå best mulig samspill mellom teori og praksis.

Hver deltaker danner et nettverk lokalt i sitt hjemland bestående av opp til 5 andre lærere/pedagogiske tilretteleggere, hvor erfaringene fra etterutdanningsforløpet presenteres, drøftes og testes ut.

7 Kompetansemål og læringsutbytte

Det forventes at deltakerne gjennom etterutdanningen har oppnådd følgende:

- Et høyt bevissthetsnivå når det gjelder utfordringene vi står overfor nasjonalt, regionalt og globalt når det gjelder bærekraftig utvikling, herunder konsekvenser av klimautfordringene og mulige tiltak lokalt og hvordan disse utfordringene kan koples til en diskusjon om livskvalitet og rettferdig fordeling globalt.
- Faktisk kunnskap om og innsikt i grunnlaget for en bærekraftig utvikling i et økologisk, økonomisk og sosialt perspektiv og de viktigste samfunnsmessige utfordringene lokalt og globalt og de muligheter som finnes
- Tilegnet seg metoder og ideer som er overførbare til lokale forhold, det vil si til kurs, etterutdanning og læringssituasjoner der voksne er involvert.
- Evne til å se og utnytte den styrken Norden har i arbeidet for en bærekraftig og rettferdig verden.

For å oppnå dette, skal deltakerne få en pedagogisk innføring i begrepet om en bærekraftig utvikling ut fra et historisk, kunnskapsteoretisk og strategisk perspektiv. Etterutdanningen vil integrere tre kunnskapsformer:

1. Praktiske ferdigheter,
2. Teoretisk kunnskap
3. Normativ kunnskap (arbeid med verdivalg/holdninger).

Etterutdanningen vil legge vekt på å anvende handlingsbaserte pedagogiske metoder og praktiske eksempler som viser hvordan kunnskap om bærekraftig utvikling kan integreres i flere fagområder, og som demonstrerer hvordan både det formelle⁶ og ikke-formelle⁷ utdanningssystemet kan lære av «de levende eksempler» som finnes i nordiske

⁶ Formell voksenopplæring

Formell utdanning henviser til offentlig og privat utdanning som gir en definert og godkjent sluttkompetanse (formell kompetanse som gir rett til vitnemål, fagbrev eller annet offentlig dokument).

⁷ Ikke-formell læring

Læring ved å legge til rette for organiserte læringsaktiviteter ved siden av det formelle utdanningssystemet.

lokalsamfunn. Eksemplene vil vise en bredde av muligheter innenfor økologi, sosial utvikling, demokrati og deltakelse og hva folk i nordiske hjem, skoler, kommuner og bedrifter har gjort for å minske miljøbelastningen og samtidig øke sin egen og andres livskvalitet. Deltakernes egne eksempler vil også være et nyttig materiale og en presentasjon av de prosjekter de ønsker å arbeide med i etterutdanningsforløpet. Andre tema det vil bli arbeidet med er blant annet følgende:

- Innføring i det økologiske kretsløp og kretsløpspedagogikk
- Alternative energiløsninger lokalt
- Rettferdig fordeling og global solidaritet
- Bærekraftig livsstil – «det gode liv»
- Sosial økonomi
- Samfunnets strukturer og den enkeltes ansvar
- Demokrati og deltakelse
- Miljøsertifisering i praksis og pedagogikk
- Lokale tradisjoner og kulturarv som en del av arbeidet med bærekraftig utvikling

8 Kreditering – formell kompetanse

Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige har gjort en overenskomst om adgang til høyere utdanning i Norden (av 3. september 1996, som er endret ved overenskomsten av 23. april 2009). Den skal øke mulighetene for at studerende og andre som hører hjemme i et nordisk land kan utdanne seg og avlegge eksamener ved utdanningsinstitusjoner i andre nordiske land og sikrer dermed muligheten for en felles nordisk kreditering. Et felles krav er studiekompetanse.

Med utgangspunkt i denne overenskomsten mener vi at etterutdanningsmodulen bør kunne gi formell kompetanse. Mulig kreditering må knyttes til universitet/høgskole. Flere eksempler på etterutdanning viser at et omfang på fire samlinger spredd over et år, kan gi 15 studiepoeng. Faglig innhold, arbeidsmengde, utbytte og vurderingsform vil spille inn som grunnlag for godkjenning og antall poeng. For å kunne hente ut studiepoengene, må deltakeren ha studiekompetanse. Et universitet eller en høyskole må ha ansvaret for eksamen. Eksamensform kan gjennomføres som dokumentasjon av et selvstendig arbeid knyttet til utvikling av visjoner og mål, planlegging og gjennomføring av eget prosjekt. Eksamen er frivillig. Deltakelse og gjennomføring uten eksamen gir kursbevis. Yrkeshøgskolen Novia i Finland har sagt seg villig til å ta ansvaret for fagnivået og kvaliteten, slik at det er mulig å tilby formell kompetanse (se vedlegg).

9 Arbeidsform og innhold – «på tvers».

Etterutdanningsmodulen vil ha en varighet på 1 år. Det arrangeres 4 samlinger i løpet av piloten av to hele dagers varighet. To på vårsemesteret og to på høstsemesteret. Samlingene arrangeres på ulike steder i de nordiske land og planlegges slik at man i løpet av samlingen kan besøke lokale eksempler på bærekraftig praksis der kunnskapsbygging står i fokus. Det legges vekt på at vertskapet for samlingene representerer ulike typer utdanningsinstitusjoner både formelle og ikke-formelle og at man i praksis demonstrerer partnerskap på tvers av fag og institusjoner. Samtidig skal opplegget utgjøre en teoretisk helhet som belyses av aktuelle eksempler.

10 Markedsføring av etterutdanningen og rekruttering av deltakere

Etterutdanningen vil bli annonsert via det brede nettverket som NVL prosjektet «Folkeopplysningen bærer!» har henvendt seg til og utvidet siden 2006. I tillegg vil vi anvende kanaler som NVLs webside, egne og andres nettsider, facebook, og ulike magasiner/blader, som folkehøgskoler, studieforbund og andre utgir. En annen viktig kanal vil også være «munn til munn-metoden» og at etterutdanningspiloten omtales og annonseres på nordiske og nasjonale arenaer/møter, hvor det er relevant. Pilotskissen er presentert på nordiske bærekraftkonferansen «Medskapandets kunst» som ble arrangert i Umeå 17 – 19. september 2013 ved Kirsten Paaby og på Nordisk idékonferanse i Kungälv ved Ellen Stavlund. Vi søkte og fikk godkjent en presentasjon under den nordiske forskerkonferansen på Lillehammer i mars 2014, Nera

11 Evaluering

På hver enkelt samling vil det bli lagt opp til både en skriftlig og muntlig evaluering. Vi har i tillegg vært i dialog med professor Jeppe Læssøe for å få forslag til og tilbud på en ekstern evaluering. Han anbefalte å ta utgangspunkt i erfaringene fra evalueringen av en etterutdanning som har en del til felles med foreliggende etterutdanningspilot. Det var et svensk-dansk samarbeid om et kurs for demokratiguider. Evalueringen ble gjennomført i to faser. I den første fulgte og evaluerte han og en student forberedelsen av kurset med henblikk på å gi input til forbedringer innen den endelige planen forelå. I den andre delen fulgte han og studenten første kurs og vurderte dette med henblikk på input til mulige forbedringen på kommende kurs, det ble gjennomført enkeltintervju med et utvalg av deltakere. Evalueringen var en såkalt utviklingsorientert evaluering, «det vil si en

evaluering som skal give opdragsgiverne en ekstern, uvildig vurdering av kursusforløbet samt inspirasjon til videreudvikling af det.»⁸

Etter vår vurdering vil formen på evalueringen passe godt til foreliggende utdanningspilot. Omfang, form og hovedfokus på evalueringen er noe vi vil drøfte videre på møtet i september og med bakgrunn i våre drøftinger vil vi følge opp kontakten med Jeppe Læssøe, evt andre kandidater.

12 Organisering og administrasjon

For at etterutdanningen skal bli en realitet, må den forankres i en organisasjon som tar det fulle prosjektansvaret. Dersom den skal føre til studiepoeng, må den i tillegg forankres i et universitet eller en høyskole, og krediteringen må ha gyldighet i de nordiske landene. Målet er fire deltakere fra hvert land. Disse må representere tverrsektorielle institusjoner, være høyt motivert og villig til å inngå en kontrakt om arbeidsinnsats, arbeidsmetoder, herunder kommunikasjon via sosiale medier, oppfølging og fullføring.

Organisasjonen vil ha det totale ansvaret for å gjennomføre utdanningen, fra avtale med deltakere til dokumentasjon og evaluering, men kan delegere administreringen av hver av samlingene til vertsstedet. Prosjektleder har likevel ansvar for at innhold, metodikk og tilretteleggingen er i samsvar med det avtalte. Alle avtaler skal være skriftlige og bindene.

Prosjektleder har ansvar for sluttrapporten og skal være tilstede på alle samlingene

13 Finansiering

Ansvarlige for prosjektet ble invitert til Nordisk Ministerråd for å informere om etterutdanningspiloten og en mulig søknad om finansiering av denne. Ellen Stavlund fra prosjektet og Antra Carlsen fra NVL deltok sammen med Kirsten Preisler og Morten Friis-Møller fra NMR. Vi ble i møtet enige om at prosjektet skulle forfatte en søknad. Den legges fram for Embedsmannskomiteén 19. februar 2014. Den skal være NMR i hende innen 20. januar 2014. Estimert søknadsbeløp er 125 000 €. En eventuell godkjenning av søknaden er avhengig av at den inneholder et realistisk forslag til finansiering av en videreføring etter piloten.

⁸ Fra «Evaluering af den Dansk-Svenske demokratikonsulent-uddannelse. Voksenpædagogisk Center, København Februar – August 2005 af Jeppe Læssøe og Katrine Dahl Madsen, Institutt for Pædagogisk Antropologi, Danmarks pædagogiske Universitet, s. 3

Vedlegg 1

Ressursgruppe

Navn		Land	Institusjon	
Karin Bengtsson	karin.bengtsson@ebc.uu.se	Sverige	Universitetslektor Institutionen för ekologi och genetik Uppsala universitet Campus Gotland	www.ebc.uu.se www.campusgotland.uu.se
Sara Andersson	sara.andersson@cspdupsala.uu.se	Sverige	CSD + RCE Uppsala	
Tove Holm	Tove.Holm@novia.fi	Finland	Miljösamordnare vid Yrkehögskolan Novia, kvalitetskoordinator vid enheten för Forskning och utveckling	www.novia.fi
Ulrica Taylor	ulrica.taylor@bildningsalliansen.fi	Finland	Verksamhetsledare Förbundet för arbetar- och medborgarinstitut i Svenskfinland, FAMI rf / Bildningsforum	http://www.bildningsforum.fi
Brita Phuthi	brita@folkehogskole.no	Norge	Internasjonal sekretær	www.folkehogskole.no/iu
Øyvind Brandt	Oyvind.Brandt@folkehogskole.no	Norge	Leder Norsk Folkehøgskolelag	http://folkehogskole.net/
Malene Lundén	ml@energiakademiet.dk	Danmark	Prosjektleder, Samsø Energiakademi, Energicapmen	www.energiakademiet.dk
Odd Erik Randen	odd.erik.randen@naturogmedio.no	Norge	Rådgiver Studieforbundet Natur og Miljø	www.naturogmedio.no
Kirsten Paaby	kirsten@idebanken.no	Norge	Seniorrådgiver Stiftelsen Idébanken	www.idebanken.no
Ellen Stavlund	es@vofo.no	Norge	Ass. gen.sek. VOFO	www.vofo.no
Miriam Sannum	miriam.sannum@sv.se	Sverige	SV Västra Götaland (RCE Västra Götaland)	http://www.sv.se
Carl Lindberg	carl.g.lindberg@telia.se	Sverige	Spesialrådgiver for Svenske Uneskorådet på feltet «Utbildning for hållbar utveckling»	
Salome Hallfreðsdóttir	salome@landvernd.is	Island	Landvernd, the Icelandic Environment Association	http://landvernd.is/en

Vedlegg 2

SØKNAD om å få presentere prosjektet under NERA konferansen på Lillehammer, 5 – 7. mars 2014

Adult learning and sustainable development
A model for further education

Norden today is at a crossroads as regards sustainable development; ranking very high internationally in terms of economic growth, welfare and education, yet far less impressive in terms of our very high ecological footprint. Global equity will require drastic changes in consumption in the rich countries. At the end of the UN Decade for Education for Sustainable Development, it is still far to go.

Since 2006 Nordic Network for Adult Education (NVL) has had on the program "Civic Formation is Working". A series of seminars have combined educational inputs, practical examples and interactive dialogue. As a following up a Nordic cross sectorial group, representing NGOs, study associations, folk high schools, universities and authorities has been discussing what kind of tools is necessary to get changes in our behavior.

The result is a suggestion of a model for further education aiming adults. The philosophy behind our model is that knowledge together with the awareness of successful examples will be an eye opener for the possibilities which lies in a sustainable living. The target group is people engaged in sustainable development and adult learning as teachers and other facilitators of learning arenas. Novia, University of applied sciences, (FI) is one of the partners and will be responsible for the standard of the curriculum.

The model has focus on learning that is geared towards high level of knowledge combined with practical action. Our aim is to create learning arenas and build bridges between formal education institutions, local administrations and civil society organizations; assisting both formal and informal learning arenas to learn from the inspiring local examples. At time being the education model (November 2013) is under development by the Nordic cross sectorial working group. The model has been presented for the Nordic Council of Ministers, who has asked for a proposal for financial support.

At the Nera Conference 2014 we will present and discuss the model; the pedagogical methods like networking and the mix of theory and practice, needs survey carried out, related projects and actions, evaluation methods and the possible utilization for the society.

NVL/Ellen Stavlund

"Dear colleague,

I am pleased to inform you that your abstract "Learning for sustainable development-a model for further education", reference 0405 has been accepted as an oral paper presentation at NERA2014.

If you have not registered for the congress or hotel, please remember to register to confirm your participation and make your hotel reservation no later than January 10. Registration must be done online through the link on the conference website www.nera2014.org.

We look forward seeing you in Lillehammer, Norway from March 5. – 7. 2014.

With best wishes,
for the NERA42nd Congress

Per Eriksson
Project Manager"

Vedlegg 3 Regnskap

NVL - Bærekraft	
Regnskap 2013	
Inntekter	Regnskap 2013
Prosjektmidler, Vox	119 868
Overførte prosjektmidler fra 2012	2 689
Sum inntekter	122 557
Kostnader	
Lønnskostnader (VOFO)	35 000
Honorar (Idebanken)	36 000
Reiser og møter	40 441
Administrasjonskostnader	3 000
Sum kostnader	114 441
Overskudd, overføres	8 116
Voksenopplæringsforbundet, Oslo 7. januar 2014	
Ellen Stavlund	Anne Berit S. Sveen